

tendere debeat diligenter, an a ex ea omnino eadem, quæ prius expressa extitit, utpote, quæ tunc etiam competere, actoris intentio sit fundata. Secus autem cum egit, vel petiit in genere, nullius certæ, vel specialis causæ faciendi mentionem: videlicet quia generaliter forte proposuit aliquem obnoxium esse sibi, vel ad se jure dominii, vel quasi rem aliquam pertinere: tunc enim hoc præcipue est inspiciendum Judici, an sufficienter, vel minime de jure, vel intentione constet actoris: unde si de hoc ex causa etiam postmodum accidenti liqueat, potest, & debet Judex (etiam si appareat minus jure a principio fore actum) suum exinde animum informare. Quoniam etsi petitum fuerit indebite, non ob hoc tamen minus valuit, & tenuit iudicium subsecutum: nec illius acta, vel gesta propterea minus valida extiterunt: nec etiam Judex ipse cognita taliter veritate pronunciare in contrarium posset cum libera conscientia, & securâ. Non prodesset etiam multum reo, si tunc forte in ipsum ex hujusmodi superveniente causa condemnatio non ferretur: cum mox alio instituto iudicio foret ex illa merito condemnandus. Unde etsi actori suam ex supervenienti causa intentionem sufficere fundavisse, cum egit aliqua causa specialiter non expressa: secus tamen est, si certam, & specialem in sua petitione subjunxerit, nisi postmodum intentionem suam ex eadem profusus (quam prius expressit) tunc etiam competenti causa fundarit. Quare cum memoratus Abbas monasterii de Bonifac. proposuerit sæpefatum locum de Rosel. cum suis terminis ad ipsum monasterium ex prædicti Regis largitione spectare, nec de aliqua facta ipsi monasterio super hoc ab eodem Rege concessione docuerit, ostenderit autem donationem quondam factam illi de his ab Abbate, & Conventu monasterii Populeti, quæ nec in sua petitione fuerat expressa, nec etiam ante facta: nullum profecto commodum ex ea reportare debebat.

Præfatus igitur Cardinalis præmissis omnibus, & aliis, quæ hinc inde fuerunt proposita, diligenter auditis, ac utriusque partis meritis æqua iustitiæ lance discussis prudenter attendit id, quod prædicti Abbas, & Conventus de Bonifac. proposuerunt, intentionem videlicet actoris ex iis, quæ post litis contestationem accidunt, posse fundari, eaque debere in iudicium devenire, tunc locum habere (sicut congrue allegatum est supra) videlicet quando ex certa, & expressa causa specialiter non est actum. Ex iis enim, quæ post inchoatum iudicium eveniunt, quando causa fuit exposita specialis, nec debet, nec potest Judicis animus ad proferendam sententiam informari: quia cum certæ causæ facta est mentio, utpote donationis, vel venditionis, aut alterius specialis, oportet incepti iudicii tempus attendi, ut liquido cognoscatur, an tunc interfuert actoris, propter illa, quæ specialem comitantur causam, & necessario adesse debent, veluti locus, & tempus, & hujusmodi, quæ sunt sollicite attendenda, & sine quibus causa vacua, & invalida censeretur. Sed cum est in genere absque alicujus causæ declaratione petitum, non sic oportet accepti iudicii tempus inspicere: quia non requiruntur, nec sunt opportuna, nec attendi possunt hujusmodi comitantia in hoc casu. Et licet aliquibus curiosis (qui de iis, quæ non multum expediunt, sæpe disceptant) aliter forsitan appareat, quando actum est causa aliqua non expressa e: utilius tamen videtur negotia tali expediri compendio, quam per quandam exactam subtili-

a In quodam manuscripto legitur sic, an & omnino eadem, &c. b al. & tunc etiam. c Vid. ad hoc Bart. in l. 1. ff. de edend. & l. habebat. ff. de iust. & jur. & Fel. in c. ex parte 1. de rescript. d Vid. Bart. in l. & an. eadem. §. actiones. ff. de except. rei jud. Font. e Vid. l. si rem. §. fin. de pign. act. f. non potest videri. ff. de jud.

tatem longo dispendio prorogari: præsertim cum nonnulla pro utilitate communi contra juris asperitatem ex æquitate mansuetudine tolerari noscantur. Unde idem Cardinalis considerans, quod ipsi Abbas, & Conventus de Bonifac. non probaverunt largitionem super his Regiam legitime sibi factam, ex qua specialiter vos impetere videbantur, ab hujusmodi eorundem Abbatis, & Conventus impetitione, de mandato nostro, præhabito fratrum nostrorum consilio, vos duxit sententialiter absolvendos. Nos igitur Cardinalis ejusdem sententiam ratam habentes eam auctoritate Apostolica confirmamus.

C A P. IV.

Si ex pluribus Judicibus, vel arbitris unus [aliis presentibus, & mandantibus] per verba pluralis numeri ferat sententiam, tenet sententia. Electio autem pronuncianda est per verba singularia. h. d. Joan. Andr.

Bonifacius VIII. [an. 1298.]

Cum a ab uno arbitrorum, vel iudicum [aliis presentibus, & mandantibus] scripta sententia recitatur, habetur perinde ac si simul esset ab omnibus recitata. Oportet tamen, ut is, qui recitat, non utatur verbis singularis numeri, sed pluralis, ut dicat: Nos tales Judices, vel arbitri pronunciamus, seu statuimus in hunc modum. Licet secus in electione servetur, in qua [ut censetur] evidentiis unica, & communis est ab uno vice omnium (sive per compromissum, sive per scrutinium procedatur) electionis pronuntiatio per verba singularis numeri facienda.

C A P. V.

Ponit tres casus nullitatis sententia: & a primo unum casum excipit. h. d. Joan. Andr.

Idem.

Etsi sententia definitiva (postquam scripta fuerit) debeat a iudice, non ab alio de scripti recitatione proferri (alias nec nomen sententiæ mereatur habere, nec ab ea sit appellare necesse) Episcopo tamen (quem propter dignitatis prærogativam ampliori convenit honore fulgere) sententiam ab eo ferendam licebit (ad instar illustrum personarum) per alium recitare. Sententia, quam scriptam edi a iudice litigatoribus, non recitari, vel quam ab ipso stando, non sedendo proferri contingit, nullius penitus est momenti.

TITULUS XV.

DE APPELLATIONIBUS.

C A P. I.

Appellans ad Papam in iudicio vel extra, appellare debet in scriptis, & causam exprimere, & Apostolos petere. Si vult & petit appellatus, principales persone per se, vel per procuratores instructos super principali. accedere debent ad Papam. In appellationibus a sententia definitiva interpositis nil mutatur. Deum utrique contrasacienti imponitur poena. Joan. Andr.

Innocentius IV. in Concilio Lugdun. [an. 1245.]

Ordini nobis est lites minuere, & a laboribus relevare subiectos. Sancimus igitur, ut si quis in iudicio, vel extra super interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, causam appellationis in scriptis assignare deproperet, & petat Apostolos, quos ei præcipimus exhiberi: in quibus appellationis causam exprimat, & cur appellatio non sit admissa, vel si appellationi forsitan ex superioris reverentia sit delatum. Post hoc appellatori secundum loco-

a Ad intelligentiam vid. not. per Dd. ac præsertim Arc. con. in c. sicut cum per formam. de elect. b Vid. §. Sin autem in arb. ut iud. non exp. c Vid. Bart. in l. ejus. ff. de appell. & gl. in l. 1. ad fin. ff. eodem, Anch. Ar. in d. l. 1. Font.

locorum distantiam, personarum, & negotii qualitatem tempore prosecutionis indulto, si voluerit appellatus, & petierit, principales persone, per se, vel per Procuratores instructos, cum mandato ad agendum, & cum rationibus, & munimentis ad causam spectantibus, accedant ad sedem Apostolicam sic parati, ut (si nobis visum fuerit expedire) finito appellationis articulo, vel de partium voluntate omisso, procedatur in negotio principali, quantum de jure poterit & debet: iis, quæ in appellationibus a definitivis sententiis interpositis antiquitas statuit, non mutatis. Quod si appellator, quæ præmissa sunt, non observet, reputabitur non appellans, & ad prioris iudicis redibit examen, in expensis legitimis condemnandus. Si autem appellatus contempserit hoc statutum, in eum tanquam in contumacem tam in expensis, quam in causa [quantum a jure permittitur] procedatur. Iustum est equidem, ut in eum jura insurgant, qui jus & iudicem, & partem illudit.

C A P. II.

Judex, qui recusatur, statuit competens tempus arbitris ad finiendam causam: quo elapso, si finita non fuerit, in principali procedit. Joan. Andr.

Idem.

Legitima suspensio causa contra iudicem assignata, & arbitris a partibus [secundum formam juris] electis, qui de ipsa cognoscant, sæpe contingit, quod ipsis in idem convenire nolentibus, nec tertium advocantibus, cum quo ambo, vel alter eorum procedat ad decisionem ipsius negotii, ut tenentur, Judex proferat excommunicationis sententiam contra ipsos: quam ipsi tum propter odium, tum propter favorem partium diutius vilipendunt: quare causa ipsa plus debito prorogata, non proceditur ad cognitionem negotii principalis. Volentes igitur morbo hujusmodi necessariam adhibere medelam, statuimus, ut ipsi arbitri per iudicem competens terminus præfigatur, intra quem in idem conveniant, vel tertium concorditer advocent, cum quo ambo, vel alter eorum, ejusdem suspensionis negotium terminare procurent. Alioquin Judex extunc in principali negotio procedere non omittat.

C A P. III.

De Officiali Episcopi non ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum appellatur.

Idem.

Romana Ecclesia: [& inf.] Cum Suffraganeorum Rhemenis Ecclesiæ, suorumque Officialium [qui generaliter de causis ad ipsorum forum pertinentibus, eorum vices supplendo cognoscunt] unum & idem consistorium sive auditorium sit censendum: ab ipsis Officialibus non ad dictos Suffraganeos b, (ne ab eisdem ad seipos interponi appellatio videatur) sed de jure ad Rhemensem est curiam appellandum.

De subdito Episcopi ad ipsum, non ad Archiepiscopum appellatur: nisi aliud esset de consuetudine. h. d.

§. 1. Ab Archidiaconis vero, aliisque inferioribus Prælati, Suffraganeis subiectis eisdem, & eorum Officialibus, ad Suffraganeos ipsos debet, & non ad eandem curiam (omissis dictis Suffraganeis) appellari: nisi aliud Rhemeni Ecclesiæ de consuetudine competat in hac parte.

Archiepiscopus causam appellationis ab Episcopo interpositæ non debet committere, vel partes citare, nisi in appellatione probabilis causa sit expressa.

a Vide l. quoties. ff. de action. & obligat. & l. 1. §. dixit aliquis. ff. de publ. de Anch. Font. b Sed an supplicari possit, vide not. in cap. ex literis de integro restit. Font. c vid. cap. si quis Clericus. 11. q. 1. d de intellectu, vide Fel. in cap. pastoralis. §. quoniam. de rescript.

§. 2. Cum a utem ad præfaram curiam ab eorundem Suffraganeorum, vel suorum Officialium audientia fuerit appellatum. Rhemenis Archiepiscopus (qui pro tempore fuerit) vel Officialis ipsius nullatenus in appellationis causa interpositæ, ante definitivam sententiam citent partes: nec etiam illam committant, appellationis ejusdem causa probabilis seu legitima non expressa.

Si negetur per appellationem negotium devolutum, non inhibebit Archiepiscopus iudicem principalis causæ procedere, nisi prius de devolutione confiteretur. h. d.

§. 3. Si vero vocatis partibus, vel nullatenus, aut non intra decem dies post interlocutoriam, vel definitivam sententiam appellatum fuisse, seu aliquid aliud simile, sicque non esse per appellationem ad eundem Archiepiscopum, vel ejus Officialem devolutum negotium proponatur: idem (nisi prius ipsis confiteretur causam ipsam ad eos totaliter fuisse delatam) prohibere, ne in causa illa, vel ne ad executionem procedatur sententiæ, non præsumant.

Si dicitur ex injusta causa appellatum, Archiepiscopus inhibere non potest, nisi prius recepta appellatione, ut probabili, incipiat cognoscere de causæ veritate. h. d.

§. 4. Quod a si objiciatur ex injusta causa seu minus legitima, ante sententiam appellationem interpositam extitisse, & ex eo non esse appellationem hujusmodi admittendam: nequeunt prædicti Archiepiscopus, vel ejus Officialis prohibere, ne procedatur in causa, nisi prius appellatione recepta velut emissa ex causa probabili, cognoscere incipiant de causa hujusmodi, an sit vera.

Licet dicatur appellatum a definitiva in casu prohibito a jure, ex quo de hoc Archiepiscopus cognoscere cœperit, potest inhibere, ne sententia executioni mandetur. h. d.

§. 5. Si autem post sententiam, in casibus a jure prohibitis [utpote a sententia super manifesto, & notorio crimine, vel de quo quis in jure confessus extitit, promulgata] vel consimilibus appellatum fuisse dicatur: possunt, ne sententia executioni mandetur [postquam cognoscere cœperint, utrum sit recipienda, vel non appellatio ab eo interposita] inhibere.

Archiepiscopus in tertiam personam (post inhibitionem suam in causa per appellationem delata ad ipsum) aliquid innovantem, jurisdictionem exercere non potest. h. d.

§. 6. In alium quoque, qui circa rem, & de qua inter appellatam, & appellatum controversia vertitur, aliquid post eorum inhibitionem attentat, non valet occasione hujusmodi jurisdictionem aliquam vendicare.

Archiepiscopus appellatam in aliis causis, a jurisdictione Episcopi non potest eximere.

§. 7. Cum vero is, qui ad Rhemensem curiam super aliqua causa vocem appellationem emittit, nihilominus in causis aliis Ordinarii sui jurisdictioni subijciatur: Rhemenis Archiepiscopus, vel Officialis ipsius, nequaquam jurisdictionem ipsam in aliis impendant, ut ab ejusdem Ordinarii potestate totaliter eximant taliter appellatam.

Ab Episcopis in causis, quibus jurisdictionem temporalem habent, de jure debet ad Archiepiscopum appellari: nisi speciale jus aliud inducat. h. d.

§. 8.

a Ad intelligentiam §. vid. Abb. & Felin. in cap. dilectus. 2. de restit. Dec. Rot. 11. & 412. eod. tit. in novis. b Quid sit notorium, & quod duplex, & quod eorum plus operetur, vid. consil. 45. lib. primo. Felin. in cap. exceptionem. de except. Grammat. decis. 205.

§. 8. Debet autem ad eos ab Episcopis præfata provin-
ciæ, super causis, in quibus temporalem jurisdictionem exer-
cent (nisi forte de consuetudine a, aut privilegio, sive
jure alio speciali sit appellandum ad alium) appellari.

Censuram Ecclesiasticam, in appellatam prolatam per Episcopum, Archiepiscopus revocare non potest: nisi partibus vocatis, & de causa legitime cognito. h. d.

§. 9. Sententias quoque interdicti, vel suspensionis, seu excommunicationis in appellatam, ab eo, a quo appellatum proponitur, promulgatas, nullatenus b nisi vocatis partibus, & de appellatione legitime cognito, revocent, aut denuncient esse nullas.

Ex quo Archiepiscopus pronuncia verit male appellatum ante sententiam, statim debet causam ad Suffraganeum remittere. h. d.

§. 10. Cum autem ad Rhemensem Archiepiscopum ab audientia Suffraganei sui, super aliqua causa fuerit ante sententiam appellatum; idem Archiepiscopus (postquam de appellatione cognito constiterit, eam minus rationabilem extitisse) causam ad eundem Suffraganeum remittere non postponat.

C A P. IV.

Si Judex requisitus non tradit Apostolos, & postea procedit in causa, non valet processus, nisi renunciatum fuisset appellationi. Joan. Andr.

Idem Innocentius IV.

UT super appellatione ac ejus causa instructio facilius valeat in processu haberi, districte præcipimus, quod ille, a quo appellatur, Apostolos appellanti (juxta tenorem constitutionis nostræ super hoc editæ) tribuat requisitus. Si vero non exhibuerit, extunc si forte in causa procedat (nisi appellationi renunciatum fuerit c) ejus invalidus, & irritus sit processus.

C A P. V.

Judex appellationis inique appellatam ante sententiam remittere debet ad Judicem principalem, & in expensis condemnare, & hoc si principalis Judex non detulerat appellationi: sed si detulit, non fiet remissio de necessitate. In appellationibus interpositis a definitiva, antiqua jura serventur. Joan. Andr.

Clemens IV. (an. 1267.)

Cum appellationibus frivolis nec justitia deferat, nec sit a Judice deferendum, si Judex inferior appellationem minus legitimam non admittat, eam appellatore nihilominus prosequente, superior de ipsa cognoscens, causam ad priorem Judicem (juxta sanctiones canonicas) sine difficultate remittat, eadem die condemnationem faciens expensarum. Si vero Judex admittat eandem, licet tam appellatio, quam ipsius Judicis delatio a superiore valeant refutari d, quia tamen Judex ipse, quantum in se fuit, a se jurisdictionem abdicavit eandem, appellationi deferens minus juste, totius causæ decisio in superioris est potestate transfusa, nec est illi causa de necessitate ulterius remittenda: salvis iis, quæ super appellationibus post sententiam interpositis sunt statuta.

C A P. VI.

Si appellans intra XXX. dies instanter non petit Apostolos, appellationi renunciat. Si Judex modo debito requisitus illos non tradit, sed postea procedit, non valet ejus processus. Jo. Andr.

a Vid. gloss. in c. fin. de constit. lib. 6. & Ruin. consil. 119. lib. 4. b Dicitur, nullatenus, quid importet, vid. per gloss. in Clem. inf. de ser. pos. & per Grammat. consil. 3. c Ante processum Judicis: quis si post renunciaverit, illa non validaret. Joan. Andr. Petr. de Anchar. Font. d Et ratio, quia culpa alicujus non debet alium plus gravare quam velit. vid. l. si quis plurium. §. si quis. ff. de leg. 1. Anchar. sicut perjurus non præstat juramentum honoris, sed oneris, ne culpa sua alios gravet. Font.

Bonifacius VIII. (an. 1298. Romæ.)

AB eo, qui appellat, intra triginta dies instanter Apostoli peti debent, & eidem intra dictum tempus a Judice exhiberi: alias præsumitur appellationi suæ renunciare appellans, si eos intra idem tempus petere prætermittat, etiamsi vadat, aut mittat ad appellationem hujusmodi prosequendam.

Illud autem, quod felicis recordationis Innocentius Papa IV. prædecessor noster statuendum decrevit, ut si is, a quo appellatur, Apostolos appellanti non tribuat requisitus, extunc si forte in causa procedat (nisi appellationi renunciatum fuerit) ejus invalidus sit processus: tunc demum obtinet, cum Judex super hoc cum debita instantia, loco & tempore congruo requisitus, eos expresse denegat, vel intra præmissum tempus malitiose, aut negligenter illi tradere prætermittit.

C A P. VII.

Innovata per Judicem post definitivam sententiam, a qua appellatum extitit, revocantur statim per Judicem appellationis, etiamsi ante appellationem fuerint innovata. Attentata vero post appellationem ante definitivam, non revocantur nisi primo de veritate constiterit, nisi post inhibitionem debito modo factam attentata fuissent. Joan. Andr.

Idem.

Non a solum innovata post appellationem a definitiva sententia interjectam, debent semper (exceptis casibus, in quibus jura post sententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis Judicem penitus revocari: sed etiam ea omnia, quæ medio tempore inter sententiam, & appellationem (quæ postmodum intra decendum interponitur ab eadem) contingit b innovari, ac si post appellationem eandem innovata fuissent. Illa vero, quæ post appellationem interpositam ante definitivam sententiam innovantur, donec appellationis causam veram esse constiterit, revocari non debent: nisi Judex appellationis (postquam sibi constiterit per appellationem emissam ex probabili causa fore ad se negotium devolutum) inhibeat canonicæ Judici, a quo appellatum extitit, ne procedat: tunc enim, quicquid post inhibitionem hujusmodi fuerit innovatum, est (licet causa eadem non sit vera) per eundem appellationis Judicem ante omnia in statum pristinum reducendum.

C A P. VIII.

Qui appellat extra judicium, intra decem dies (ex quo scivit gravamen) appellare debet: postea per remedium juris communis audietur, sed non per appellationis remedium. Joan. Andr.

Idem.

Concertationi c antiquæ finem imponere præsentis constitutione volentes: statuimus, ut ab electionibus, postulationibus, provisionibus, & quibuslibet extrajudicialibus actibus (in quibus potest appellatio interponi) quisquis ex eis gravatum se reputans, per appellationis beneficium gravamen illatum desideraverit revocari, intra decem dies (postquam sciverit) si velit, appeller: post decendum vero eidem aditus non pateat appellandi. Sed si per contradictionem debitam, vel alia juris remedia perierit revocari gravamen, ei (dummodo medio tempore his non consenserit) lapsus decem non obstat.

C A P. IX.

Valer appellatio in scriptis porrecta, licet coram Judice non legatur. hoc dicit Zenze.

Idem.

Appel.

a De intellectu, vide Alex. consil. 89. vol. 1. & Imol. in clem. 1. de causa poss. & pro. vers. nota hominum dictum. b al. contingit. c Vid. Dec. in cap. cum sit Romana. & Perus. in cap. consilium. extr. de appell.

Appellatio a, quam in scriptis Judici (a quo appellare volebas) te porrexisse proponis, non potest ex eo, quod coram ipso lecta non fuerit, rationabiliter impugnari.

C A P. X.

Judex a quo compellere non potest appellatam a gravamine ipsius veritatem probare, licet citare potest ad ipsius revocationem audiendam: qua facta in causa procedere poterit, ejus contumacia non obstante, ac si nunquam appellasset. h. d. Zen.

Idem.

Si b a Judice a quo (propter gravamen, quod tibi proponis illatum) appellas, ad docendum te fore gravatum, & ad audiendam revocationem ejusdem gravaminis (si de ipso docueris) tibi terminus præfigatur. Nec coram eo [cum ipse se id videre habeat] hoc docere, nec etiam tanquam coram Judice [cum per appellationem sit suspensa ipsius jurisdicatio] comparere teneris: nisi ad hoc solum, ut revocationem ipsam audias, si eam duxerit faciendam: alias si non comparueris, & ipse in termino gravamen revocaverit cum effectu, poterit extunc libere in causa procedere, ac si appellatio interposita non fuisset.

C A P. XI.

A collatione Capituli ad Episcopum appellatur, si ut Canonicus interfuit: secus si ut Prælati. h. d. Dominicus.

a De intimatione appellat. vid. Lapum. act. 391. in c. an valeat. & all. 119. incip. quantum. b Vid. Rot. dec. 7. & 74. in novis.

FINIS LIBRI SECUNDI.

SEXTI DECRETALIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS PRIMUS.

DE VITA, ET HONESTATE

CLERICORUM.

C A P. UN.

Clericus joculariam artem per annum exercens, si tertio monitus non desistat, ipso jure perdit privilegium Clericale. Joan. Andr.

Bonifacius VIII. [an. 1298. Romæ.]

Clerici, qui Clericalis ordinis dignitati non modicum detrahentes, seu jocutores seu goliardos faciunt, aut bufones, si per annum artem illam ignominiosam exercuerint, ipso jure a: si autem tempore breviori, & tertio moniti non respuerint, careant omni privilegio Clericali.

a Vid. autent. de sanctiss. Episc. §. Interdicimus. Tom. II.

Idem.

A Collatione beneficium, quam communiter per Episcopum, & Capitulum in tuum præjudicium factam esse proponis, non a ad ipsum Episcopum [si in ea, ut Prælati interfuerit] sed ad superiorem te oportuit appellare. Alias, si ut Canonicus interfuisset in ea, potuisti appellare licite ad eundem.

C A P. XII.

Per appellationem interpositam a definitiva revocari potest interlocutoria principali negotio præjudicans: alias non. Joan. Andr.

Idem.

Licet ab interlocutoria (per quam pacti, vel præscriptio- nis, aut alia principali negotio præjudicans, vel iudicium nullum reddens, exceptio est repulsa) non fuerit appellatum, si tamen a definitiva [quæ postmodum etiam ultra decendum promulgatur] appellari contingat, potest in appellationis causa ipsam gravamen per interlocutoriam eandem illatum licite per appellationis Judicem emendari. Ubi vero interlocutoria super eo profertur, quod non parat præjudicium negotio principali, vel iudicium nullum reddit, nisi fuerit appellatum ab ipsa, per appellationem a definitiva postea interjectam gravamen illatum nequaquam poterit revocari.

a Vid. Bart. in l. vero. ff. sol. matr. l. socium qui. §. fin. ff. pro soc. Font.

TITULUS II.

DE CLERICIS CONJUGATIS.

C A P. I.

Si Clericus conjugatus ferat habitum, & tonsuram, Clericali privilegio gaudeat, alias non. Joan. Andr.

Bonifacius VIII.

Clerici a, qui cum unicis, & virginibus contraxerunt, sit tonsuram & vestes deferant Clericales, privilegium retineant b canonis c ab Innocent. Papa II. prædecessore nostro editi in favorem totius Ordinis Clericalis. Et cum (juxta Parisiense Concilium) nullus Clericus distringi, aut condemnari debeat a Judice seculari: præsertim declaramus edito, hujusmodi Clericos conjugatos pro commissis ab eis excessibus vel delictis, trahi non posse criminaliter, aut civiliter ad iudicium seculare, nec ab ipsis secularibus Judicibus eos debere personaliter, vel etiam pecunialiter [ne per unam viam concedatur eidem Judicibus, quod per aliam denegatur] ullatenus condemnari. In cæteris autem, H h h

a Vide Conc. Trid. sess. 23. de reform. c. 6. b al. retinent. c Vid. Alex. consil. 8. vol. 1. & Rot. decis. 202. in novis.